

DEN NORSKE BUCHENWALDFORENING

FN OG DE INTERNASJONALE MENNESKERETTIGHETENE

Av Lillian Hjorth, Leder av den ideelle stiftelsen Menneskerettighetsakademiet

De internasjonale menneskerettighetene så dagens lys i FN i 1948, da Verdenserklæringen ble vedtatt. Først da ble menneskerettighetene universelle. Det var særlig ett forhold som bidro til at statene valgte å inkludere menneskerettighetene blant organisasjonens oppgaver: rapporter om hva som hadde skjedd i konsentrasjonsleirene under krigen. Ekstremiteten og omfanget av overgrepene åpnet verdenssamfunnets øyne for behovet for et internasjonalt vern om menneskerettighetene.

For å definere innholdet i menneskerettighetene, nedsatte FN en menneskerettighetskommisjon. Kommisjonen hadde 18 medlemmer som kom fra forskjellige land, representerte alle verdensdeler og hadde ulike religioner og livssyn. Etter mer enn to år med forhandlinger, kuliminerte arbeidet i Verdenserklæringen om menneskerettighetene 10. desember 1948. Erklæringen inneholder 30 artikler som definerer enkeltmenneskenes rettigheter. For første gang hadde man utarbeidet internasjonale regler som beskrev hvordan statene skulle behandle sine innbyggere.

Selv om Verdenserklæringen representerte et sluttpunkt, ble den også en begynnelse. For det var et stort gap mellom ordene på papiret og virkelighetens verden. Som internasjonalt dokument hadde erklæringen, i likhet med andre erklæringer, "bare" moralsk og politisk kraft. På denne bakgrunn fortsatte kommisjonen arbeidet og målet ble å utarbeide juridisk bindende konvensjoner. På grunn av den kalde krigen tok det 18 år før FN i 1966 kunne vedta "Konvensjon om sivile og politiske rettigheter" og "Konvensjon om sosiale, økonomiske og kulturelle rettigheter". Disse konvensjonene, sammen med Verdenserklæringen, kalles "The International Bill of Rights" og utgjør fundamentet for det internasjonale menneskerettighetssystemet som er utviklet siden da.

I tillegg til å få stater til å binde seg til konvensjoner er det andre måter som FN kan arbeide for å påvirke statene til å respektere menneskerettighetene. De viktigste organene er Generalforsamlingen, Sikkerhetsrådet og det nyetablerte Menneskerettighetsrådet. Felles for de tre er at de vedtar uttalelser på vegne av Verdenssamfunnet (resolusjoner) som inneholder informasjon om aktuelle konflikter og problemer, samt anbefalinger om hvordan den ansvarlige staten samt andre stater og aktører bør agere. Hensikten er å rette søkelyset mot problemet og skape et internasjonalt press for positiv endring.

FNs menneskerettighetssystem strir med en rekke problemer. En utfordring er mangel på ressurser. Et annet problem er at det ofte er en spenning mellom politisk pragmatisme på den ene siden og moralske prinsipper og menneskerettigheter på den annen. For FN har aldri vært en forening av likesinnede. Alle stater er representert, diktaturer så vel som demokratier. Samhandlingen kan derfor ikke unngå å reflektere generelle relasjoner i internasjonal politikk. Forhandlingene blir ofte preget av realpolitiske interesser, og idealismen på fellesskapets vegne viser seg ikke alltid like tydelig.

På tross av utfordringene, må ikke viktigheten av samhandlingen mellom statene i FN-systemet undervurderes. Organisasjonens arbeid representerer verdens mest omfattende institusjonaliserte dialog, der kriser og problemer er gjenstand for kontinuerlige drøftinger. I forhandlingene vil land med en aktiv og positiv menneskerettighetspolitikk, ikke-statlige organisasjoner samt eksperter, si sin tydelige mening. I et langsiktig perspektiv vil derfor FN sakte, men sikkert påvirke til positiv endring. Konklusjonen blir at selv om arbeidet er vanskelig og til tider sikkert svært frustrerende, er det essensielt å delta. Uten deltakelse, ingen påvirkning!

Formann: Elling Kvamme
Søndrevn. 4 J, 0378 Oslo,
tlf. 2214 7550 mobil 917 16 378,
e-mail: ekvamme@ulrik.uio.no

Aktive Fredsreiser v/Helga Arntzen
Boks 19, 4951 Risør,
tlf. 3715 3900, mobil 952 38 199,
e-mail: helga@aktive-fredsreiser.no

www.buchenwaldforeningen.no